

แบบรายงานผลการพัฒนาความรู้ของข้าราชการ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐
รอบการประเมินที่ ๑/๒๕๖๗ ตั้งแต่วันที่ ๑ ต.ค. ๒๕๖๗ - ๓๑ มี.ค. ๒๕๖๘
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

ชื่อ-นามสกุล นายสมชัย ล้นทัด ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
กลุ่ม/ฝ่าย สถานีพัฒนาที่ดินกาญจนบุรี
หัวข้อการพัฒนา การเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนการสอน LDD e-Training หลักสูตร แหล่งน้ำในไร่นานอกเขต
ชลประทาน รุ่น ๑/๒๕๖๘
สถานที่ เรียน online วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๘
วิทยากร/ผู้ให้ความรู้ กลุ่มแผนงาน กองแผนงาน , กลุ่มฐานข้อมูลสารสนเทศ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการ
สื่อสาร , กลุ่มพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ ๔ สำนักงานวิศวกรรมเพื่อการพัฒนาที่ดิน , ผู้เชี่ยวชาญด้านวงจรระบบ
การพัฒนาที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๓ , สถานีพัฒนาที่ดินขอนแก่น , กลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๔ , สถานีพัฒนาที่ดินสุรินทร์
หน่วยงานที่จัดอบรม กลุ่มพัฒนาบุคคล กกจ. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมพัฒนาที่ดิน

สรุปสาระสำคัญ

โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เป็นโครงการที่ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ แผน
แม่บทการเกษตร การจัดการน้ำทั้งระบบ รวมทั้งนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โครงการนี้ยังเป็น
โครงการที่รับงบประมาณในโครงการลงทุนที่สูงที่สุดของกรมพัฒนาที่ดิน

กรมพัฒนาที่ดินได้มีการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ระบบส่งน้ำในไร่นา ปรับปรุงแหล่งน้ำธรรมชาติ
เพื่อเป็นแหล่งผลิตของชุมชน กักเก็บน้ำ และนำน้ำเข้าสู่ไร่นาให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างเพียงพอ สามารถปลูกพืชได้
หลากหลายชนิด แต่ก็ยังไม่ทั่วถึง ดังนั้น การปรับเปลี่ยนวิธีการโดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมออกค่าใช้จ่าย เพื่อขุด
สระเป็นบางส่วน จะทำให้สามารถนำงบประมาณมาขยายการบริการและรองรับความต้องการของเกษตรกรได้มา
ขึ้นคือ ๑ บ่อ ขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม. เกษตรกรเจ้าของที่ดินต้องจ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าเคลื่อนย้ายเครื่องจักร
ร่วมด้วย สำหรับค่าเช่าเครื่องจักรกลและการบริหารจัดการรัฐบาลจะให้การสนับสนุน รวมทั้งให้คำแนะนำการใช้
ประโยชน์จากแหล่งน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

บทที่ ๑ ความสำคัญของโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เป็นโครงการที่มีความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพใน
การเก็บน้ำไว้ในพื้นที่ทำการเกษตร บรรเทาปัญหาภัยแล้งและเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร โดยเป็นโครงการที่
ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทการเกษตร และการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ รวมทั้งนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และแผนปฏิบัติการที่
เกี่ยวข้อง นอกจากความสำคัญระดับนโยบาย และประโยชน์ขององค์การที่เกิดจากเกษตรกรที่ช่วยให้มีน้ำในการ
ผลิตในแปลง บรรเทาผลกระทบจากภัยแล้ง ยังเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ทำให้เกิดการบูรณาการต่อยอด
การทำงานสู่การเพิ่มผลผลิตและรายได้ให้กับเกษตรกร

๑. มติ ครม. วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ผลลัพธ์ ผลสัมฤทธิ์

โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมพัฒนาที่ดิน จัดทำโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๗ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำไว้ใช้ในพื้นที่ บรรเทาปัญหายากแล้ง การขาดแคลนน้ำ และเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร ซึ่งจะพิจารณาศักยภาพของพื้นที่ในการกักเก็บน้ำ คุณภาพของน้ำ รวมทั้งความพร้อมของเกษตรกรในการกำหนดพื้นที่ขุดสระน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม. โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่าย ๒,๕๐๐ บาท/บ่อ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทานโดยการขุดสระน้ำในไร่นา

๒. เพื่อบรรเทาผลกระทบจากฝนทิ้งช่วง หรือภัยแล้ง ให้เกษตรกรสามารถทำการผลิตทางการเกษตรได้โดยใช้น้ำจากสระน้ำในไร่นา

ผลลัพธ์/ผลสัมฤทธิ์/ผลประโยชน์โครงการ

๑) เกษตรกรมีแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเป็นแหล่งต้นตุน้ำไว้ใช้ประโยชน์เพื่อทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง หรือในเดือนที่ฝนทิ้งช่วง

๒) เกษตรกรมีพื้นที่สามารถทำการเพาะปลูกไม้ผลและผักสวนครัวได้จากดินบริเวณขอบบ่อ และมีพื้นที่สามารถเลี้ยงปลาได้จากสระน้ำ

๒. ความสอดคล้อง/เชื่อมโยง ตามแผนด้านน้ำ

แผนระดับ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

ด้านที่ ๒ การสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ด้านที่ ๕ การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แผนระดับ ๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

การเกษตร เป้าหมาย : ผลผลิตทางการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด : อัตราผลผลิตทางการผลิตของภาคเกษตร (เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๑.๐)

แผนแม่บทย่อยภายใต้แผนแม่บทการเกษตร

การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร เป้าหมาย : ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด : มูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย (เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๑๕)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ เป้าหมาย : เพิ่มผลผลิตของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่าง

ประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล

ตัวชี้วัด : ผลผลิตการใช้น้ำ (๓๐ ดอลลาร์สหรัฐ/ลูกบาศก์เมตร)

แผนระดับ ๓ แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

เป้าหมาย : การบริหารจัดการน้ำภาคเกษตรอย่างทั่วถึง

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย (ภายในปี ๒๕๗๐) : ปริมาณเก็บกักน้ำเพิ่มขึ้น จำนวน ๒,๖๕๓ ล้านลูกบาศก์เมตร

แนวทางการพัฒนา : การเพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ ในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจาก การใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล

แผนปฏิบัติราชการ กรมพัฒนาที่ดิน ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินให้เหมาะสมด้วยระบบบริหารจัดการเชิงรุก เป้าหมาย

๑) พื้นที่เกษตรกรรมได้รับการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน ให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

๒) พื้นที่เพาะปลูกพืชที่ไม่เหมาะสมลดลง
ตัวชี้วัด

๑) จำนวนพื้นที่เกษตรกรรมได้รับการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดินให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน (ไม่น้อยกว่า ๑๕ ล้านไร่ ภายในปี ๒๕๗๐)

๒) ร้อยละของพื้นที่เพาะปลูกพืชที่ไม่เหมาะสมลดลง (ร้อยละ ๑๐ ภายในปี ๒๕๗๐)

แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างคุณภาพของการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรดินตามศักยภาพยุทธศาสตร์ การเพิ่มศักยภาพการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินที่นำไปสู่ความยั่งยืนระดับจังหวัด

เป้าหมาย

๑) การใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐและเอกชนมีความสมดุลและสอดคล้องกับบริบทด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และโครงสร้างพื้นฐาน

๒) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินของรัฐและเอกชนมีความคุ้มค่าและเหมาะสมกับศักยภาพของที่ดิน

ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย

๑) สัดส่วนของดินที่ได้รับการฟื้นฟูหรือพัฒนาคุณภาพเพื่อนำมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น เพิ่มขึ้น

ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐

๒) พื้นที่เกษตรกรรมที่มีการบริหารจัดการตามแนวทางเกษตรกรรมยั่งยืน ไม่น้อยกว่า ๑๐ ล้านไร่

แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

ด้านที่ ๒ การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต

เป้าหมาย : จัดหาน้ำเพื่อภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรมได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

แนวทาง : พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำ ระบบกระจายน้ำ เชื่อมโยงวางระบบเครือข่ายน้ำ ทั้งในและนอกเขตชลประทาน

แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

ด้านชุมชน ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

เสาที่ ๑ หน้าที่ของรัฐในการคุ้มครอง (Protect)

ประเด็น : การมีส่วนร่วมของประชาชน

อื่นๆ

โครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ (Infrastructure Transparency Initiative : CoST)

CoST มีหลักการเพื่อสร้างความโปร่งใสในโครงการก่อสร้างภาครัฐ โดยการวางระบบให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับโครงการก่อสร้างสู่สาธารณชนในทุก ๆ ระยะที่ดำเนินการ เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มสามารถเข้าใจได้ และใช้ข้อมูลเหล่านี้เพื่อเรียกร้องให้เกิดการเอาผิดกับผู้มีส่วนที่รับผิดชอบได้ ในกรณีที่มีความผิดปกติเกิดขึ้นกับโครงการก่อสร้าง ซึ่งดำเนินการตาม พรบ. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐

๓. กระบวนการแผนงาน - งบประมาณ

กระบวนการแผนงาน - งบประมาณ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ แบ่งออกเป็น

๓.๑ การจัดทำแผนงาน - งบประมาณ

๓.๑.๑ การจัดทำและเสนอแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำ ผ่านระบบ Thai Water Plan : TWP (สทพช.)

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของระบบ : หน่วยงานต้องให้ความสำคัญกับกลไกคณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด และคณะกรรมการลุ่มน้ำ เพื่อให้แผนงานด้านน้ำตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาในพื้นที่และเกิดการบูรณาการอย่างแท้จริง ซึ่ง ตาม พ.ร.บ. น้ำ แผนปฏิบัติการด้านน้ำทั้งหมด จะต้องเสนอให้ กนช. เห็นชอบ จึงจะขอรับสนับสนุนงบประมาณได้ ซึ่งหน่วยงานต้องดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ดังนั้น เพื่อให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทพช.) สามารถบริหารจัดการแผนปฏิบัติการทรัพยากรทางด้านน้ำในภาพรวมระดับประเทศร่วมกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการนำเทคโนโลยี Software สมัยใหม่มาพัฒนาใช้งานเป็นการเฉพาะ เพื่อสามารถอำนวยความสะดวกหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้สามารถปฏิบัติงานเป็นฐานข้อมูลในการบริหารจัดการวางแผนงาน ตรวจสอบ อนุมัติ และวิเคราะห์แผนงาน/โครงการ ซึ่งเป็นระบบรองรับผลการวิเคราะห์แบบ Real Time และ Time Based

๓.๑.๒ แนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ผ่านระบบ e-Budgeting (สป.)

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๔ เห็นชอบแนวทางการจัดทำงบประมาณและปฏิทินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ ซึ่งกำหนดให้หน่วยรับงบประมาณจัดทำรายละเอียดคำขอของงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ.๒๕๖๖ ที่แสดงวัตถุประสงค์แผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้สอดคล้องแผนปฏิบัติการของหน่วยรับงบประมาณ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ นโยบาย รวมถึงการบูรณาการ เพื่อใช้ประกอบการจัดทำรายละเอียดคำขอของงบประมาณเสนอคณะรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัดให้ความเห็นชอบ และส่งสำนักงบประมาณ ตามกรอบปฏิทินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ดังกล่าว

ดังนั้น เพื่อให้กระบวนการจัดทำงบประมาณเป็นเครื่องมือจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ สำนักงบประมาณได้กำหนดให้หน่วยรับงบประมาณบันทึกรายละเอียดเสนอขอรับสนับสนุนงบประมาณผ่านระบบ e-Budgeting ด้วยนั้น

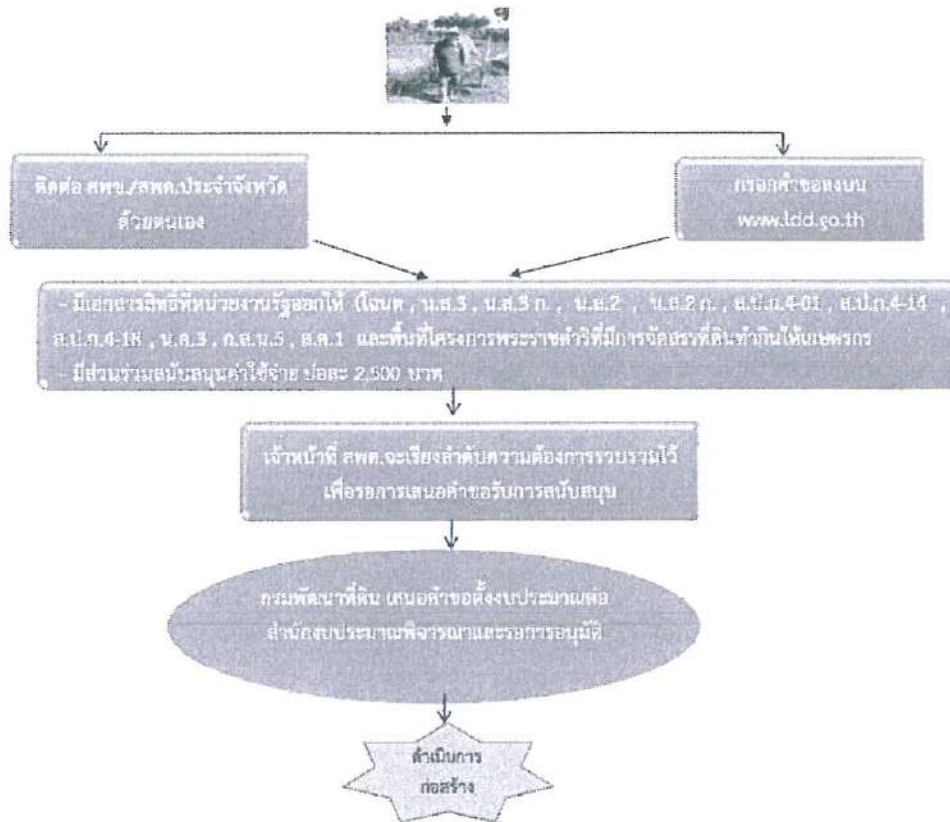
ระบบการจัดการงบประมาณอิเล็กทรอนิกส์ e-Budgeting

ระบบ e-Budgeting คือ ระบบการจัดการงบประมาณอิเล็กทรอนิกส์ e-Budgeting เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการบริหารงบประมาณให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์การบูรณาการ ซึ่งระบบสารสนเทศด้านการงบประมาณของสำนักงบประมาณสามารถอำนวยความสะดวกตามขั้นตอนการวางแผน/การจัดทำ/การบริหารงบประมาณ โดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยรับงบประมาณต้องมีความเข้าใจโครงสร้างงบประมาณตามยุทธศาสตร์ รวมถึงการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์กระทรวงกับยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณทุกมิติ

ซึ่งสำนักงบประมาณต้องประมวลผลสารสนเทศต่างๆ ด้านการงบประมาณจากระบบ e-Budgeting เพื่อใช้ประกอบการจัดทำเอกสารร่างพระราชบัญญัติงบประมาณ แบบรายงานค่าใช้จ่ายต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลจากระบบสารสนเทศที่ครบถ้วนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

๓.๒ การบริหารแผนงาน - งบประมาณ

๓.๒.๑ กระบวนการขอรับการสนับสนุนโครงการ

๓.๒.๒ ขั้นตอนการเสนอคำขอตั้งงบประมาณโครงการ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖

ขั้นตอนที่	กิจกรรม	หน่วยงานดำเนินการ	ช่วงเวลา
1	เตรียมความพร้อมการจัดแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำ ร่วมกับสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (หน่วยงานเจ้าภาพหลัก)	กคช./สทพ.	พค.64 - กย.64
2	จัดส่งข้อมูลความต้องการของเกษตรกร พร้อมหลักฐานรายละเอียดเพื่อตรวจสอบ - เกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามามีความพร้อมในทุกๆด้าน ตามเงื่อนไขที่กำหนด	สทพ./สพด.	พค.64 - มิย.64
3	จัดทำรายละเอียดเสนอคำขอตั้งงบประมาณ - พิจารณาและตรวจสอบ พื้นที่เป้าหมายระดับตำบล อำเภอ จังหวัด พร้อมระบุพิกัด - เสนอกรอบวงเงิน ผ่าน สศก. เพื่อเสนอ กษ.เห็นชอบก่อนส่ง สป.พิจารณา - บันทึกคำขอลงในระบบ e-Budgeting หรือ Sign off ส่งข้อมูล เพื่อประกอบการพิจารณางบประมาณ	กคช.	มิย.64 - ตค.64 ตค.64
4	เข้าสู่การพิจารณาการขอวงเงินงบประมาณ - สป.ตรวจสอบและพิจารณารายละเอียดและตามพร้อมของโครงการ โดยให้สำนักงบประมาณตรวจสอบความคุ้มค่าปัจจุบันที่ สป. กำหนด - คณะกรรมการบริหาร คณะอนุกรรมการพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ - ผ่านทาง พรบ. งบประมาณ เพื่อประกาศบังคับใช้เป็นกฎหมาย (ราชกิจจานุเบกษา)	สป.	มค.65 - พค.65
5	ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและชุดสำเนาให้ไปเป็นไปตามแผนงาน	สทพ./สพด.	ตค.65-กย.66
6	ติดตามผลการดำเนินงานรายเดือน/รายไตรมาส เพื่อรายงานผลการดำเนินงาน และหน่วยงานภายนอก	กคช.	ตค.65-กย.66

๔. การรายงานผลงานโครงการ

การรายงานผลโครงการ แบ่งออกเป็น

๔.๑ การติดตาม - ประเมินผล

๔.๑.๑ การติดตามผลดำเนินงานและการประเมินผล

1) ขั้นตอนการติดตามผลการดำเนินงาน

- 1.1 ซึ่งโครงการจัดทำแผน/ผล การดำเนินงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ และหน่วยงานจัดทำแผนการดำเนินงานประจำปี เป็นรายเดือน
- 1.2 จัดทำระบบการติดตามผลการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายงบประมาณ ของกรมพัฒนาที่ดิน
- 1.3 ทมหน่วยงานรายงานผลการดำเนินงานแล้วเสร็จประจำเดือน หากยังดำเนินงานไม่แล้วเสร็จตามแผน ให้รายงานชี้แจงปัญหาอุปสรรค
- 1.4 จัดเก็บ และรวบรวมข้อมูลแผน/ผล การดำเนินงานของทุกหน่วยงาน
- 1.5 วิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำเอกสารรายงานงบประมาณ แผน/ผล การปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ไตรมาส 1,2,3 และ 4

2) ขั้นตอนการประเมินผล

- 2.1 ศึกษารายละเอียด และจัดทำโครงการการประเมินผลโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 2.2 วางแผนการเก็บข้อมูล
- 2.3 ดำเนินการเก็บข้อมูล
- 2.4 บันทึกข้อมูลจากแบบสอบถาม
- 2.5 วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล
- 2.6 แปลผลข้อมูลและแสดงตารางผล
- 2.7 เขียนรายงานการประเมินผล และนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์
- 2.8 ตรวจสอบคุณภาพรายงานการประเมินผล
- 2.9 จัดทำรูปเล่มเพื่อเผยแพร่แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๒ ระบบเครื่องมือการติดตาม - ประเมินผล

๔.๒.๑ ระบบการรายงานแผน/ผลการปฏิบัติงาน สงป.๓๐๑

ระบบรายงานแบบ สงป.๓๐๑ คือ ระบบการรายงานแผน/ผลการปฏิบัติงาน เป็นระบบที่ใช้จัดทำแผนการปฏิบัติงานและรายงานผลการดำเนินงานของแผนงาน/ผลผลิต/โครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ประจำปีงบประมาณ ของหน่วยงานภายในกรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งอ้างอิงตามแบบ สงป.๓๐๑ โดยสามารถบันทึกและติดตามผลการปฏิบัติงานในระบบรายเดือน เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ในระบบที่สามารถค้นหาได้ตลอดเวลา และสามารถประมวลผลติดตามความหน้าของโครงการ รวมถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

๔.๒.๒ ระบบติดตามประเมินผลด้านน้ำ Thai Water Assessment สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

ระบบ TWA คือ ตามมติและข้อสั่งการของประธานในคราวการประชุม กษช. ครั้งที่ ๔/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๙ ธ.ค. ๒๕๖๔ ที่ประชุมได้มีมติให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายงานผลการดำเนินงานและผลสัมฤทธิ์ของโครงการด้านแหล่งน้ำตามตัวชี้วัดเป้าหมายของแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐) ผ่านระบบติดตามประเมินผลด้านน้ำของประเทศไทยหรือ Thai Water Assessment ที่เป็นระบบฐานข้อมูลโครงสร้างระบบกลางที่ออกแบบและรับรองการทำงานร่วมกันลดการทำงานซ้ำซ้อนการรั่วข้อมูลในรูปแบบ excel ตามแบบฟอร์ม สทพช.๐๐๒ แล้วนำเข้าระบบประมวลผลเพื่อนำไปใช้งานในการวิเคราะห์รายงานและติดตามผลการดำเนินงาน

๔.๒.๓ ระบบฐานข้อมูลแผน/ผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ BB EvMIS สำนักงานงบประมาณ

ระบบ BB EvMIS คือ ระบบฐานข้อมูลแผน/ผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ (BB EvMIS) เป็นเครื่องมือในการติดตามผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ ที่ครอบคลุมทั้งผลผลิตโครงการ กิจกรรม รายการ ตามแผนงานต่างๆ เพื่อประมวลผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณเป็นภาพรวมเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

๔.๒.๔ ระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ eMENSCR สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ระบบ eMENSCR คือ พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และ พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ

พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐรายงานผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศตามระยะเวลาและรายการที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนด ซึ่งใช้ระบบสารสนเทศติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐผ่านโครงการ/การดำเนินงานต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติเป็นหลัก

บทที่ ๒ หลักการบันทึกฐานข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

โปรแกรมระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเป็นเครื่องมือที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมายโครงการ ไปจนถึงการสรุปข้อมูลความสำเร็จของการดำเนินโครงการ มีเครื่องมือต่าง ๆ ช่วยให้เกษตรกรสามารถส่งคำร้องขอรับบริการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานได้อย่างสะดวกผ่านระบบออนไลน์ และทุกหน่วยงานของกรมพัฒนาที่ดินที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสามารถทำงานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง และตรวจสอบได้

ระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานประกอบด้วยเครื่องมือสำหรับผู้ใช้งาน ๔ กลุ่ม ได้แก่

๑. เกษตรกรผู้ลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

เกษตรกรผู้สนใจเข้าร่วมโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานสามารถลงทะเบียนเพื่อขอรับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการได้ หากเกษตรกรมีคุณสมบัติครบถ้วนและได้รับการคัดเลือก จะได้รับการติดต่อจากเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินเพื่อทำสัญญาและดำเนินการขุดแหล่งน้ำต่อไป

๒. สถานีพัฒนาที่ดิน

เมื่อได้รับการจัดสรรงบประมาณ สถานีพัฒนาที่ดินจะคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมจากรายชื่อเกษตรกรผู้ลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน และส่งรายชื่อให้แก่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตเพื่อพิจารณาและรวบรวมข้อมูลส่งต่อไปยังกองแผนงานเพื่อพิจารณาอนุมัติ เมื่อได้รับการอนุมัติรายชื่อแล้วจะดำเนินการติดต่อเกษตรกรเพื่อทำสัญญาเข้าร่วมโครงการ จัดหาผู้รับเหมา และบันทึกข้อมูลความก้าวหน้าของการดำเนินงานจนกว่าจะแล้วเสร็จ

๓. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต

ทำหน้าที่ดูแลภาพรวมการดำเนินโครงการในพื้นที่รับผิดชอบ ตรวจสอบรายชื่อเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกโดยสถานีพัฒนาที่ดินในพื้นที่และรวบรวมส่งให้กองแผนงานเพื่อรับการอนุมัติต่อไป

๔. กองแผนงาน

ทำหน้าที่ดูแลภาพรวมการดำเนินโครงการของกรมพัฒนาที่ดิน จัดสรรงบประมาณและกำหนดเป้าหมายแหล่งน้ำของแต่ละหน่วยงาน ดำเนินการอนุมัติรายชื่อเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ และสรุปข้อมูลผลการดำเนินการ

การบันทึกข้อมูล

ในการบันทึกข้อมูลของระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน มีผู้ที่เกี่ยวข้อง ๔ กลุ่มได้แก่ เกษตรกร สถานีพัฒนาที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต และกองแผนงาน โดยผู้ใช้งานแต่ละกลุ่มมีการบันทึกข้อมูลดังนี้

๑. กองแผนงานกำหนดเป้าหมายจำนวนแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ประจำปีงบประมาณ กองแผนงานทำหน้าที่ดูแลภาพรวมของโครงการ ในแต่ละปีงบประมาณ กองแผนงานจะกำหนดเป้าหมายในการจัดสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน โดยจะจัดสรรเป้าหมายการดำเนินงานให้แก่สถานีพัฒนาที่ดินแต่ละแห่งตามความเหมาะสม

๒. เกษตรกรลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

เกษตรกรผู้สนใจเข้าร่วมโครงการสามารถลงทะเบียนในระบบลงทะเบียนเกษตรกรเพื่อขอรับคัดเลือกจากสำนักงานพัฒนาที่ดิน เกษตรกรลงทะเบียนโดยกรอกข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เลขที่บัตรประชาชน ชื่อ ที่อยู่ ช่องทางการติดต่อ พิกัดที่ต้องการขุดแหล่งน้ำ ข้อมูลเอกสารสิทธิ และอื่น ๆ เพื่อให้ประกอบการตัดสินใจในการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ เมื่อกรอกข้อมูลครบถ้วนแล้วให้คลิกปุ่ม “ลงทะเบียน” เพื่อส่งข้อมูล หากเกษตรกรได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ จะได้รับการติดต่อจากเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

๓. สถานีพัฒนาที่ดินคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสม

หลังจากที่ได้รับการจัดสรรเป้าหมายการจัดสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานแล้ว สถานีพัฒนาที่ดินจะดำเนินการคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมจากบัญชีรายชื่อเกษตรกรที่ลงทะเบียนขอแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๔. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตตรวจสอบรายชื่อเกษตรกรและส่งต่อข้อมูลให้แก่กองแผนงาน

หลังจากที่สถานีพัฒนาที่ดินคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมแล้ว รายชื่อจะถูกส่งมายังสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตเพื่อตรวจสอบก่อนนำส่งกองแผนงานเพื่อพิจารณาอนุมัติ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตจะได้รับรายชื่อเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกจากสถานีพัฒนาที่ดินในพื้นที่รับผิดชอบ และดำเนินการตรวจสอบข้อมูล หากพบว่ามีเกษตรกรที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมจะส่งกลับให้สถานีพัฒนาที่ดินแก้ไขรายชื่อจนกระทั่งข้อมูลถูกต้องแล้วจึงส่งต่อรายชื่อให้กองแผนงานพิจารณาอนุมัติต่อไป

๕. กองแผนงานตรวจสอบและอนุมัติรายชื่อเกษตรกร

เมื่อได้รับรายชื่อเกษตรกรจากสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตแล้ว กองแผนงานจะตรวจสอบและอนุมัติรายชื่อเกษตรกร หลังจากที่ได้รับรายชื่อเกษตรกรจากสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตแล้ว กองแผนงานจะตรวจสอบและอนุมัติรายชื่อเกษตรกร หากพบว่ามีเกษตรกรที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมจะส่งกลับให้สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตแก้ไขรายชื่อและส่งกลับมาใหม่อีกครั้ง

๖. สถานีพัฒนาที่ดินจัดหาผู้รับเหมาเพื่อทำสัญญาขุดแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานให้แก่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอนย่อย ได้แก่

๖.๑ ลงทะเบียนผู้รับเหมา เป็นการลงทะเบียนผู้รับเหมาที่จะเข้ามารับผิดชอบโครงการ โดยต้องบันทึกข้อมูลชื่อบริษัท ประเภทบริษัท เลขประจำตัวผู้เสียภาษี ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ และข้อมูลอื่น ๆ

๖.๒ บันทึกรายละเอียดสัญญา เป็นขั้นตอนการบันทึกรายละเอียดสัญญาที่ทำกับผู้รับเหมา เริ่มต้นจากการบันทึกรายละเอียดสัญญาที่ทำกับผู้รับเหมา ได้แก่ เลขที่สัญญา ผู้รับเหมา วันที่ทำสัญญา วันที่สิ้นสุดสัญญา วงเงินจัดซื้อจัดจ้าง และข้อมูลอื่น ๆ โดยเลือกผู้รับเหมาจากรายชื่อผู้รับเหมาที่ได้รับการลงทะเบียนแล้ว

๖.๓ บันทึกรายชื่อเกษตรกรที่ผู้รับเหมารับผิดชอบดำเนินการขุดแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ต่อเนื่องจากการบันทึกข้อมูลสัญญาที่ทำกับผู้รับเหมา สำนักงานพัฒนาที่ดินจะต้องระบุจำนวนแหล่งน้ำที่ผู้รับเหมาจะต้องรับผิดชอบตามสัญญา โดยเลือกจากคำขอของเกษตรกรที่ได้รับการอนุมัติเข้าร่วมโครงการ

๗. สถานีพัฒนาที่ดินบันทึกความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการ

สถานีพัฒนาที่ดินบันทึกสถานะการดำเนินงาน จำนวนบ่อที่ขุดแล้วเสร็จ ภาพถ่ายโครงการ ทั้งภาพของโครงหลังเสร็จสิ้นการขุดและภาพการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

นอกจากส่วนการบันทึกข้อมูลตามลำดับขั้นตอนข้างต้นแล้ว ระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานยังสามารถแสดงรายงานสรุปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเห็นภาพรวมของการโครงการและติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานได้

รายงานแบบต่าง ๆ ที่เจ้าหน้าที่สามารถเรียกดูได้สามารถแบ่งออกได้เป็น ๔ หมวด ได้แก่

๑) การสมัครเข้าร่วมโครงการ

๒) แผนการดำเนินงาน

๓) ผลการดำเนินงาน

๔) ข้อมูลการก่อสร้าง

ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ของสถานีพัฒนาที่ดินและสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตจะสามารถเรียกดูได้เฉพาะรายงานในหมวดการสมัครเข้าร่วมโครงการ แผนการดำเนินงาน และผลการดำเนินงานเท่านั้น ในขณะที่เจ้าหน้าที่ของกองแผนงานจะสามารถเรียกใช้รายงานได้ครบทั้ง ๔ หมวด

๑. รายการคำขอความต้องการแหล่งน้ำในโครงการฯ อยู่ในหมวดการสมัครเข้าร่วมโครงการ สามารถเรียกดูข้อมูลคำร้องขอเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรได้ โดยสามารถตั้งเงื่อนไขค้นหาตามพื้นที่ สถานะคำขอ รวมถึงหมายเลขบัตรประจำตัวประชาชนของเกษตรกร

๒. แผนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำฯ รายอำเภอ/ตำบล อยู่ในหมวดแผนการดำเนินงาน ทำให้ทราบว่าเป็นรายรายตำบลที่ได้รับการจัดสรรโดยกองแผนงาน

๓. แผนที่สรุปแผนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำฯ ทั้งประเทศ อยู่ในหมวดแผนการดำเนินงาน ช่วยให้เห็นได้ว่าในแต่ละพื้นที่ที่ได้รับการจัดสรรโครงการแหล่งน้ำฯ ในไร่นานอกเขตชลประทานมาน้อยเพียงใด โดยแยกจากสีที่ปรากฏบนแผนที่

๓.๑ สรุปผลการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำฯ รายจังหวัด

อยู่ในหมวดผลการดำเนินงาน แสดงข้อมูลว่าแต่ละจังหวัดมีจำนวนเกษตรกรที่ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการ แผนที่ได้รับการจัดสรร ผลการดำเนินงานที่แล้วเสร็จ และจำนวนของเกษตรกรที่ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการแต่ยังไม่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนเท่าไร

๓.๒ แผนภูมิแท่งแผน-ผลการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำฯ รายจังหวัด

อยู่ในหมวดผลการดำเนินงาน ใช้สำหรับสร้างแผนภูมิแท่งเพื่อเปรียบเทียบแผนและผลการดำเนินโครงการแหล่งน้ำฯ ในไร่นานอกเขตชลประทานในแต่ละปีงบประมาณของสถานีพัฒนาที่ดิน

๓.๓ สรุปข้อมูลการก่อสร้างแหล่งน้ำตามประเภทงบประมาณ รายจังหวัด

อยู่ในหมวดข้อมูลการก่อสร้างที่สามารถเข้าถึงได้เฉพาะเจ้าหน้าที่กองแผนงาน ใช้แสดงข้อมูลแผนและผลการดำเนินโครงการของในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีพัฒนาที่ดินต่าง ๆ จำแนกตามประเภทงบประมาณ

โปรแกรมระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเป็นเครื่องมือที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อสนับสนุนการทำงานในด้านต่าง ๆ ทั้งในเรื่องการรวบรวมข้อมูล การนำเสนอข้อมูลเพื่อช่วยประกอบการตัดสินใจ รวมถึงการติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการ หวังว่าหลังจากที่ได้เรียนรู้กระบวนการทำงานของระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานนี้แล้ว ผู้เรียนจะสามารถเข้าใจภาพรวมของการดำเนินโครงการได้ชัดเจนขึ้น

บทที่ ๓ การคัดเลือกพื้นที่ และรูปแบบการก่อสร้าง

๓.๑ การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย

ข้อ ๑. พื้นที่ซึ่งจะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ต้องเป็นพื้นที่ทำการเกษตรและมีเอกสารสิทธิที่ดินที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้ออกให้ ได้แก่ โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ น.ส.๓ ก. น.ส.๓ ข.) แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ (น.ค.๓ กสน.๕) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔-๐๑ ส.ป.ก. ๔-๑๔ ส.ป.ก. ๔-๑๘) ใบจอง (น.ส.๒ น.ส.๒ ก.) พื้นที่ คทช. และพื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร รวมทั้งเอกสารใบรับรองให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ออกจากกรมป่าไม้และกรมอุทยาน

ข้อ ๒. เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน ขาดแคลนระบบที่จะจัดส่งน้ำไปถึงได้ตลอดปี และประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเป็นประจำ หรือแล้งซ้ำซาก

ข้อ ๓. พื้นที่ที่จะดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาตามเงื่อนไขของโครงการต้องเป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของดินที่มีผลต่อปริมาณน้ำที่จะกักเก็บได้ ตามระดับความเหมาะสมของดิน ได้แก่ ความชื้นน้ำของดิน (Permeability) ปริมาณหินพื้นผิวที่โผล่อยู่บนดิน ความลาดชันของพื้นที่ไม่ควรเกิน ๑๕% และเป็นดินที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว เลว และเลวมาก หลีกเลียงพื้นที่ที่เป็นดินทรายจัด พื้นที่เกลือขึ้นเป็นดินเค็ม พื้นที่ซึ่งมีก้อนหินขนาดใหญ่ ซึ่งหากก่อสร้างไปจะทำให้ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้นานคุณภาพน้ำไม่ดี

ข้อ ๔. ในกรณีขุดสระน้ำความลึกไม่เกิน ๓ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากปากสระน้ำข้างละ ๒ เมตร เช่น ก่อสร้างสระน้ำขนาด กว้าง ๒๕ เมตร ยาว ๒๘ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการ ที่มีขนาดไม่น้อยกว่า กว้าง

๒๔ เมตร ยาว ๓๒ เมตร ส่วนในกรณีที่ดินขุดสระน้ำลึกเกิน ๓ เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนด ตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

๓.๒ รูปแบบการก่อสร้าง

สระน้ำ คือ แหล่งเก็บซึ่งน้ำฝน หรือน้ำซับที่ไหลซึมออกมาจากดิน โดยการขุดดินออกให้เป็นที่สำหรับขังน้ำ ให้มีขนาดความจุตามปริมาณน้ำที่ต้องการจะเก็บซึ่งไว้ใช้

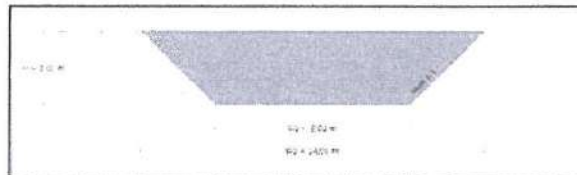
งานดินขุด คือ การขุดดินให้ได้ขนาดความกว้าง ความยาว ความลึก และลาดด้านข้าง ตามที่กำหนด ในแบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นที่เก็บกักน้ำ โดยมีข้อกำหนด ดังนี้

๑. ลาดด้านข้าง การขุดดินจะต้องมีความมั่นคงไม่เกิดการสั่นไถลของลาดตลิ่ง การขุดดินความลึกไม่เกิน ๓ เมตร สามารถใช้ลาดด้านข้าง ๑ : ๑, ๑ : ๑.๕ และ ๑ : ๒ การกำหนดความลาดด้านข้างของดินขึ้นอยู่กับชนิดของดินที่จะขุด โดยมีข้อนำว่าดินเหนียวปนทรายควรมีลาดด้านข้าง ๑ : ๒

๒. ความลึก การขุดดินหากลึกเกิน ๓.๐๐ ม. ต้องปฏิบัติตาม กฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

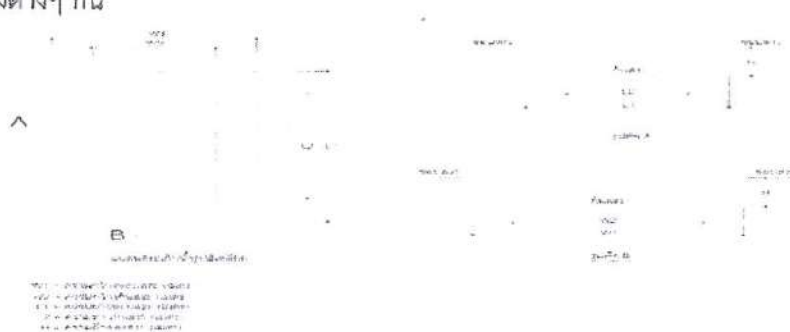
๓. การขุดดินใกล้แนวเขตที่ดินของผู้อื่นจะต้องมีระยะของขอบสระน้ำห่างจากแนวเขตที่ดินผู้อื่นไม่น้อยกว่าสองเท่าของความลึกสระน้ำ และนำดินที่ขุดมาถมเป็นคันล้อมรอบสระน้ำหรือปรับพื้นที่ภายในแปลงให้เรียบร้อย

๔. ในการขุดดิน ถ้าพบโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ซากดึกดำบรรพ์ หรือแร่ ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ หรือทางการศึกษาในด้านธรณีวิทยา ให้ผู้ขุดดิน ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

สำหรับรูปแบบของสระน้ำตามโครงการฯ

กรมพัฒนาที่ดินได้ออกแบบสระน้ำมาตรฐานความจุ ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีความกว้าง ความยาว ความลึก และลาดด้านข้างที่แตกต่างกัน สามารถคำนวณปริมาณดินขุด โดยการพิจารณาจากตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความกว้าง ความยาว และความลึกของสระน้ำเมื่อมีปริมาตรดินขุด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ที่ความลาดด้านข้างต่างๆ กัน

รูปแบบแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม. กรณีความลึก ๒ - ๓ เมตร
บทที่ ๔ กระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ประกอบ ๖ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การรับสมัครเกษตรกร

๑.๑ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน www.ddd.go.th

๑.๒ ประสานงานกับหน่วยงานหรือบุคคลในพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. หมอเดิน อาสา และผู้นำท้องถิ่น ชี้แจงทำความเข้าใจให้เกษตรกร

๑.๓ สำรวจความต้องการของเกษตรกร

๑.๔ เกษตรกรที่สนใจ กรอกรายละเอียดความต้องการลงในใบสมัครตามแบบฟอร์มความต้องการ แหล่งน้ำในไร่นา ให้แก่เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน หรือยื่นคำร้องขอรับการแหล่งน้ำในไร่นานอก

๑.๕ เขตชลประทานที่เว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน www.ddd.go.th ภายใต้ลิงค์ https://www.ddd.go.th/WEB_Water/

๑.๖ เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน จัดเก็บรวบรวมข้อมูลเรียงลำดับความต้องการเป็นข้อมูลรวบรวมเก็บไว้ การคัดเลือกเกษตรกร คัดเลือกจากแผนความต้องการสระน้ำที่เกษตรกรได้มายื่นความจำนงไว้แล้ว ซึ่งเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีเกณฑ์ ดังนี้

๑) เกษตรกร มีความพร้อม สามารถสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการขุดสระน้ำ บ่อละ ๒,๕๐๐ บาท

๒) เป็นเจ้าของพื้นที่ก่อสร้างที่ใช้เป็นพื้นที่ทำการเกษตร มีเอกสารสิทธิ์ และมีหนังสือยินยอมให้เข้าดำเนินการก่อสร้าง

- กรณีเจ้าของร่วม ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของร่วมทุกคน

- กรณีเช่าพื้นที่ทำการเกษตร ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของพื้นที่ โดยมีหนังสือแสดงความยินยอม

- กรณีเจ้าของที่ดินเป็นบิดา/มารดา และถึงแก่กรรม โดยยังไม่ได้มอบเอกสารสิทธิ์ให้ผู้ใดผู้หนึ่งหรือหลายคนเป็นเจ้าของตามกฎหมาย แต่มีการรับรู้กันภายในครอบครัว ต้องมีหนังสือแสดงความยินยอมจาก ผู้เกี่ยวข้องภายในครอบครัวมากกว่า ๑ คน และยืนยันว่าบุคคลนั้นได้ทำการเกษตรในพื้นที่นั้นจริง

๒. การตรวจสอบพื้นที่

๒.๑ พื้นที่ทำการเกษตร มีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ได้แก่

- โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ ได้แก่ น.ส.๓ น.ส.๓ ก. น.ส.๓ ข.
- แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน ส.ค.๑
- หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ น.ค.๓ กสน.๕
- หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. ๔-๐๑ ส.ป.ก. ๔-๑๔ ส.ป.ก. ๔-๑๘
- ใบจอง น.ส.๒ น.ส.๒ ก.
- พื้นที่ คพข.
- พื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร
- เอกสารใบรับรองให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ออกจากกรมป่าไม้และกรมอุทยาน

๒.๒ อยู่นอกเขตชลประทาน

๒.๓ มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ มีความเหมาะสมของดินในการขุดสระน้ำ หลีกเลี่ยงพื้นที่ดินทรายจัด พื้นที่ดินเค็ม พื้นที่มีก้อนหินขนาดใหญ่

๒.๔ กรณีขุดสระน้ำความลึกไม่เกิน ๓ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากปากสระน้ำข้างละ ๒ เมตร

๒.๕ กรณีที่ขุดสระน้ำลึกเกิน ๓ เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

๒.๖ จัดกลุ่มเป้าหมายการจัดสรรพื้นที่ก่อสร้างโดยขนาดของกลุ่ม และการกระจายตัวของสระน้ำ ต้องเหมาะสมกับการบริหารจัดการเครื่องจักรกล

๓. การยกเลิก และการสละสิทธิ์เข้าร่วมโครงการ

กรณีที่ ๑: สละสิทธิ์ก่อนทำสัญญา

๑. เกษตรกรแจ้งความต้องการยกเลิกการขุดโดยกรอกแบบฟอร์มใบยินยอมสละสิทธิ์พร้อมเหตุผลความจำเป็นในการขอยกเลิกเข้าร่วมโครงการฯ

๒. เจ้าหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและคัดเลือกรายชื่อเกษตรกร ที่มีความพร้อมที่จะดำเนินการขุดสระน้ำตามลำดับคำขอ ภายในพื้นที่ตำบลเดียวกันเพื่อเข้ารับสิทธิ์แทน

๓. สถานีพัฒนาที่ดินเสนอรายชื่อเกษตรกรสละสิทธิ์ และรับสิทธิ์แทน ต่อผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต เพื่ออนุมัติ

๔. ดำเนินการทำสัญญา จัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบฯ

กรณีที่ ๒: สละสิทธิ์หลังจากการทำสัญญา

๑. เกษตรกรแจ้งความต้องการยกเลิกการขุดโดยกรอกแบบฟอร์มใบยินยอมสละสิทธิ์พร้อมเหตุผลความจำเป็นในการขอยกเลิกเข้าร่วมโครงการต่อเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมงาน

๒. เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมงาน ตรวจสอบข้อเท็จจริง และทำบันทึกรายงานต่อประธานคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ เพื่อทราบ

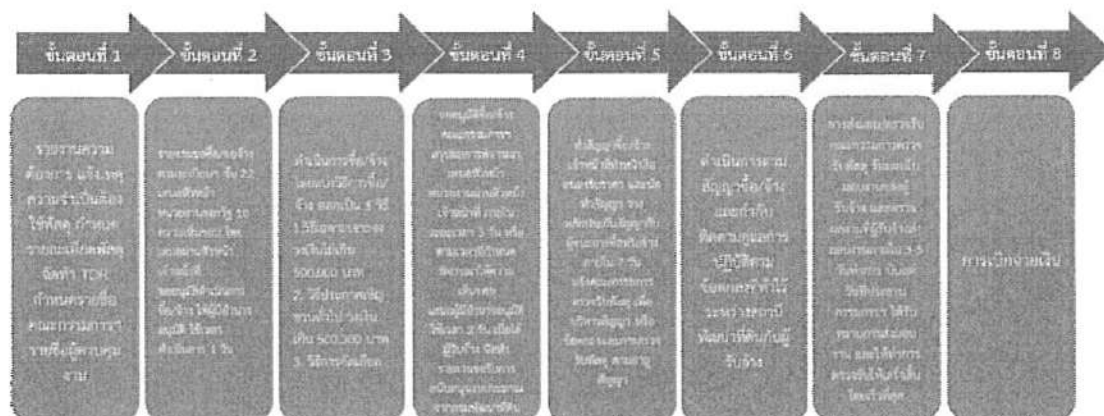
๓. เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมงานตรวจสอบ คัดเลือกและเสนอรายชื่อเกษตรกรรายใหม่ เพื่อรับสิทธิ์แทน และทำรายงานคณะกรรมการตรวจการจ้างเสนอต่อผู้อำนวยการสถานี(ผู้ว่าจ้าง) เพื่อทราบและขออนุมัติแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายชื่อแบบท้ายสัญญา

๔. ผู้อำนวยการสถานี(ผู้ว่าจ้าง) อนุมัติ และส่งรายงานการขอยกเลิกแทนที่เสนอผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต เพื่ออนุมัติ

๕. แจ้งผู้รับจ้าง เพื่อแก้ไขสัญญาฯ

๖. ดำเนินการตามสัญญาที่แก้ไขแล้ว

๕. กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

๑. การขุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

การควบคุมงาน

๑.๑ ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดิน แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการจ้าง/คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และมอบหมายผู้ควบคุมงาน/ผู้ช่วยควบคุมงาน ตามหนังสือคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ กรณียุทธศาสตร์ ที่ กค (กวจ) ๐๔๐๕๒/๐๑๘๔๐๔ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๓

๑.๒ ผู้ควบคุมงาน คือ เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินที่รับผิดชอบพื้นที่นั้นๆ เป็น ผู้ตรวจสอบ ควบคุม ตำแหน่งการขุด ขนาดของสระน้ำ ตามกำหนด และตามรูปแบบที่กำหนด

***สระน้ำที่มีความลึก > ๓ เมตร การควบคุมงานต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

๑.๓ กรณีที่การก่อสร้างต่อพื้นที่ มีจำนวนมากเกินกว่าที่เจ้าหน้าที่หน่วยพัฒนาที่ดิน ที่รับผิดชอบ พื้นที่นั้น จะสามารถเข้ามาควบคุม ตรวจสอบการทำงานของผู้รับจ้างได้ทั้งหมด ให้เจ้าหน้าที่หน่วยพัฒนาที่ดิน ขอความร่วมมือจากหมอดินอาสาและเกษตรกรเจ้าของสระน้ำ เป็นผู้ช่วยควบคุมงาน ดูแลการทำงานของผู้รับจ้างให้เป็นไปตามขนาดและรูปแบบที่กำหนด การมอบหมายหมอดินอาสาให้เป็นผู้ควบคุม กำกับดูแล การดำเนินงานของผู้รับจ้าง ต้องมีหนังสือมอบหมายจากผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินประจำจังหวัดนั้นๆ ควบคุมระยะเวลา ดำเนินการให้เป็นไปตามสัญญาการจ้าง และจัดบันทึกสภาพการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและเหตุการณ์แวดล้อม เป็นรายวันพร้อมผลการปฏิบัติงาน หากพบปัญหาจากการควบคุมงาน ให้รายงานต่อคณะกรรมการตรวจการจ้าง

๑.๔ เมื่อการขุดสระน้ำเสร็จสิ้น ให้ส่งใบมอบงานจากผู้รับจ้างที่ผู้ควบคุมงานลงนามในเอกสารส่ง ให้คณะกรรมการตรวจการจ้าง/คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ

๒. การติดตามผลการขุดสระน้ำ

บทที่ ๕ การดูแลรักษาแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

การที่แหล่งน้ำในไร่นาหรือสระน้ำจะมีอายุการใช้งานได้นานนั้นจำเป็นต้องมีการบำรุงรักษาอย่างเหมาะสม สระน้ำจะมีประสิทธิภาพในการกักเก็บน้ำได้ลดลง หากสระน้ำตื้นเขินควรป้องกันโดยไม่ให้น้ำขบอบไหลลงไปในบ่อ และป้องกันไม่ให้ดินข้างนอกที่ไหลมากับน้ำเข้ามาในบ่อได้ นอกจากนี้ยังต้องดูแลให้คันบ่อมีความแข็งแรงอีกด้วย การดูแลรักษาแหล่งน้ำต้องทำอย่างสม่ำเสมอดังนี้

ก่อนฤดูฝน ต้องกำจัดวัชพืชที่ขึ้นปกคลุมรอบรอบ ๆ บ่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณทางน้ำเข้าให้เรียบร้อย เพื่อให้น้ำฝนไหลเข้าบ่อได้อย่างสะดวกและไม่เกิดการกัดเซาะ

หลังฤดูฝน เมื่อบ่อเก็บกักน้ำไว้แล้ว ให้ตรวจดูบริเวณรอบ ๆ บ่อ หากมีการรั่วซึมให้ดำเนินการแก้ไขโดยการบดอัดหรือใช้ดินเหนียวปิดทับ กรณีมีร่องรอยการกัดเซาะบริเวณทางน้ำเข้าหรือบริเวณขอบบ่อให้ทำการปรับแต่งแล้วปลูกหญ้าซ่อมแซมให้เรียบร้อย

๑. การปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการพังทลายของดินบริเวณขอบบ่อ

เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมสระน้ำในไร่นาจากกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร จำเป็นต้องมีการป้องกันการพังทลายของดินบริเวณขอบบ่อ เนื่องจากบริเวณด้านข้างของแหล่งน้ำในไร่นาที่เกิดจากการขุดดินออกเพื่อให้เป็นบ่อ จะมีความลาดชันและผิวดินเปิดโล่งไม่มีสิ่งปกคลุมทำให้น้ำกัดเซาะดินลงไปในคันบ่อเกิดการตื้นเขิน จึงควรมีการป้องกันเศษตะกอนดินหรือสิ่งปฏิกูลต่างๆไม่ให้ไหลลงบ่อโดยกรมพัฒนาที่ดินแนะนำให้เกษตรกรปลูกหญ้าแฝกบริเวณขอบบ่อ เพื่อยึดขอบบ่อไม่ให้พังทลายดังนี้

๑.๑ การปลูกหญ้าแฝก เกษตรกรควรขุดแนวร่องปลูกตามแนวระดับ จำนวน ๒ แถว แถวแรกอยู่โดยรอบขอบบ่อห่างจากบริเวณริมขอบบ่อ ๕๐ เซนติเมตร และแถวที่ ๒ ปลูกที่ระดับน้ำสูงสุด ๑ แถว และอาจปลูกเพิ่มอีก ๑ - ๒ แถว ซึ่งขึ้นอยู่กับความลึกของขอบบ่อและจำนวนกล้าหญ้าแฝก

๑.๒ ควรใส่ปุ๋ยหมักรองพื้นในร่องปลูกเพื่อเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน และเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ซึ่งจะช่วยให้หญ้าแฝกมีการเจริญเติบโต แตกกิ่งก้านใหม่ได้เร็วขึ้นและรากเจริญลงในดินได้ดี

๑.๓ หากเกษตรกรมีกล้าหญ้าแฝกแบบเพาะชำถุงขนาดเล็ก ควรใช้ระยะปลูกห่าง ๑๐ เซนติเมตร หรือมีกล้าหญ้าแฝกแบบลากเปลี่ยน (ที่เกิดรากอ่อนแล้ว) นำไปปลูกโดยใช้ระยะห่าง ๕ เซนติเมตร ควรปลูกในช่วงฤดูฝนจะทำให้กล้าหญ้าแฝกเจริญขึ้นได้ง่าย

๑.๔ หลังจากปลูกหญ้าแฝกแล้ว เกษตรกรควรปลูกซ่อมในจุดที่หญ้าแฝกตาย เพื่อให้แนวรั้วหญ้าแฝกหนาแน่น

๑.๕ เมื่อปลูกหญ้าแฝกได้ประมาณ ๓ เดือน ควรตัดใบหญ้าแฝกให้สูงจากระดับผิวดิน ๕๐ เซนติเมตร เพื่อเร่งการแตกกอ โดยเกษตรกรนำใบหญ้าแฝกไปใช้ประโยชน์เป็นวัสดุคลุมดินบริเวณโคนต้นไม้ผลแปลงผัก เพื่อช่วยรักษาความชื้นในดินและช่วยเพิ่มปริมาณดินอินทรีย์วัตถุให้แก่ดินได้

๑.๖ บริเวณขอบสระน้ำในไร่นานอกจากปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายขอบบ่อ เกษตรกรยังสามารถปลูกพืชผักสวนครัว หรือไม้ผลต่างๆไว้บริเวณในครัวเรือนเป็นการใช้ประโยชน์บ่อน้ำในไร่นาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. การดูแลรักษาคุณภาพน้ำโดยใช้ปัจจัยการผลิตของกรมพัฒนาที่ดิน

น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาน้ำให้มีคุณภาพดีต่อการผลิตทางการเกษตร ทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพและเคมีของน้ำ การรักษาคุณภาพน้ำให้สะอาดสามารถใช้วิธีทางเทคโนโลยีชีวภาพโดยมีการจัดการดังนี้ คือ

๒.๑ การใส่ปุ๋ยหมักลงในบ่อน้ำ นำปุ๋ยหมักที่ผลิตได้จากการใช้ผลิตภัณฑ์สารเร่งซูเปอร์ พด.๑ ของกรมพัฒนาที่ดิน ใส่ลงในบ่อน้ำ ทุก ๑ เดือน ในอัตรา ๒๕๐ กิโลกรัมต่อปริมาตรน้ำ ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร เชื้อจุลินทรีย์ย่อยสลายเซลล์ลูโลสจากปุ๋ยหมักจะช่วยย่อยสลายเศษชีวมวลบริเวณผิวก้นบ่อ เพื่อป้องกันการเกิดการเน่าเสียของเศษชีวมวล

๒.๒ การใส่น้ำหมักชีวภาพลงในบ่อน้ำ นำน้ำหมักชีวภาพที่ผลิตได้จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรลักษณะสด เช่น เศษปลา ผักผลไม้ และเศษอาหารในครัวเรือน โดยใช้ผลิตภัณฑ์สารเร่งซูเปอร์ พด.๒ หรือสารเร่ง พด.๖ ของกรมพัฒนาที่ดิน ใส่ลงในบ่อน้ำอัตรา ๑ ลิตรต่อน้ำปริมาตร ๑๐ ลูกบาศก์เมตร เพื่อเป็นการช่วยกำจัดของเสียที่เกิดจากการทำงานของจุลินทรีย์และรักษาระดับความเป็นกรดเป็นด่างของน้ำให้มีความเหมาะสมในการใช้ประโยชน์ทางการเกษตร

๓. การดูแลรักษาคุณภาพน้ำในบ่อในพื้นที่ดินเปรี้ยวจัด

พื้นที่ดินเปรี้ยวจัดนอกจากมีปัญหาจากสภาพดินเป็นกรดแล้ว น้ำในบริเวณพื้นที่ยังเป็นกรดจัดอีกด้วย เมื่อขุดบ่อในพื้นที่ดังกล่าว โดยขุดดินชั้นล่างสร้างขึ้นมาอยู่บริเวณขอบบ่อ ซึ่งทำให้ดินบริเวณบ่อและขอบบ่อมีความเป็นกรดรุนแรงมากขึ้น เมื่อปล่อยน้ำเข้าไปยังในบ่อดังกล่าว น้ำจะละลายกรดออกมาทำให้น้ำเป็นกรด นอกจากนั้นแล้วเมื่อฝนตกน้ำฝนชะล้างกรดจากดินขอบบ่อลงไปสะสมในบ่อเพิ่มความเป็นกรดของน้ำในบ่อมากขึ้น ดังนั้นการใช้ประโยชน์ของน้ำในบ่อที่ขุดเพื่อการอุปโภค บริโภค ปลูกพืชและเลี้ยงปลานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับสภาพดินในบ่อ ดินขอบบ่อและน้ำในบ่อให้เหมาะสม โดยปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

๓.๑ หว่านปูนทั่วพื้นที่ในบ่อและขอบบ่อทิ้งไว้ประมาณ ๑๐ ถึง ๒๐ วัน หรือจนกว่าฝนตกแล้ว กักเก็บน้ำในบ่อให้มีระดับน้ำสูงอย่างน้อย ๒ เมตร จากนั้นบ่อขึ้นมาเพื่อป้องกันการเกิดกรดเพิ่มขึ้น

๓.๒ ตรวจวัดความเป็นกรดเป็นด่างของน้ำในบ่อหลังขังน้ำ และตรวจวัดทุก ๗ ถึง ๑๐ วัน ถ้ายังเป็นกรดสูง ควรใส่ปูนลงบนโดยใช้ปูน ๑ กิโลกรัมต่อน้ำ ๑ ลูกบาศก์เมตร จนกว่าความเป็นกรดเป็นด่างเหมาะสม

๓.๓ กรณีที่เลี้ยงปลาในบ่อ หลังจากจับปลาแล้วทำการลอกเลนกันบ่อ ตากบ่อเพื่อฆ่าเชื้อโรคก่อนที่จะปล่อยน้ำเข้าครั้งต่อไปทั้งนี้จำเป็นต้องหาวปูนรอบรอบผนังบ่อและกันบ่อด้วย

๔. การแก้ปัญหาที่เป็นกรด เพื่อใช้ในการปลูกพืช ใส่ปูนลงในน้ำปริมาณ ๑ กิโลกรัมต่อน้ำ ๑ ลูกบาศก์เมตร มีการถ่ายน้ำเป็นครั้งคราวระบายน้ำที่เป็นกรดออกไป บำบัด และปล่อยน้ำใหม่เข้าไป พร้อมทั้งคอยตรวจสอบความเป็นกรดของน้ำเป็นระยะ

๕. การจัดการดินอินทรีย์วัตถุด้านบนคันดินรอบบ่อเพื่อปลูกพืช การใช้ประโยชน์ที่ดินบนคันดินรอบบ่อที่มีอินทรีย์วัตถุตุนั้น จำเป็นต้องทำการปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างดินให้เหมาะสม โดยปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

๕.๑ หวานเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด เมื่อพืชเริ่มออกดอกหรือมีอายุประมาณ ๕๕ ถึง ๖๐ วัน ให้สับกลบเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดิน ได้แก่ ถั่วพุ่ม ปอเทือง ถั่วพริ้ว และสนออัฟริกัน

๕.๒ เตรียมดินให้ละเอียดสม่ำเสมอ และใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกเพิ่มอินทรีย์วัตถุแล้วปลูกพืชผักอายุสั้นที่ทำรายได้ดี ได้แก่ ผักคะน้า ผักชี ถั่วฝักยาว บวบ มะระ พริกชี้ฟ้า กระเจี๊ยบเขียว หรือไม้ดอกบางชนิดที่สามารถเก็บผลผลิตขายได้ตลอดปี

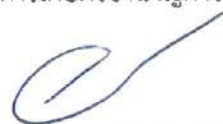
๕.๓ เตรียมดินสำหรับปลูกไม้ยืนต้นบางชนิด เช่น มะม่วง กล้าย บริเวณคันดินขอบบ่อ โดยปรับสภาพดินบริเวณหลุมให้เหมาะสม ใส่ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกคลุกเคล้ากับดิน ก่อนปลูกต้นไม้แล้วคลุมโคนต้นด้วยฟางข้าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ลงนาม).....

(นายสมชัย สันทัด)

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

(ลงนาม).....

(นายวันชัย สิบประเสริฐ)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินกาญจนบุรี

(ลงนาม).....

(นายคำนึ่ง แสงคำ)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐

ผู้รับรองผลการพัฒนาความรู้